

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій
Кафедра цивільної та промислової безпеки

УЗГОДЖЕНО
Декан ФЕБІТ

_____ С. Бойченко
«__» _____ 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ А. Гудманян
«__» _____ 2020 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Економіка цивільної безпеки»

Галузь знань: 26 «Цивільна безпека»
Спеціальність: 263 «Цивільна безпека»
Освітньо-професійна програма: «Управління в сфері цивільного захисту»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР/КП	Форма сем. контролю
Денна	2	90 / 3,0	17	17	–	56	-	-	Залік диф. 2с.
Заочна	2	90 / 3,0	6	4	–	80	-	К.р.-2с.	Залік диф. 2с.

Індекс: НМ-3-263/20–2.1.2

Індекс: НМ-3-263з/20–2.1.2

СМЯ НАУ РП 10.02.01–01–2020

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 2 із 14	

Робочу програму навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки» розроблено на основі освітньої програми та навчальних планів № НМ-3-263/20 та НМ-3-263з/20 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» освітньо-професійної програми «Управління в сфері цивільного захисту» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив
доцент кафедри цивільної та
промислової безпеки, к.т.н. _____ Коновалова О.В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 263 «Цивільна безпека» освітньо-професійної програми «Управління в сфері цивільного захисту» – кафедри цивільної та промислової безпеки, протокол №7 від «18» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Халмурадов Б.Д.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету екологічної безпеки, інженерії та технологій, протокол №__ від «__» _____ 2020 р.

Голова НМРР _____ Гроза В.А.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 3 із 14	

ЗМІСТ

	сторінка
ВСТУП	4
1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	5
2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
2.1. Структура навчальної дисципліни (тематичний план).....	8
2.2. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).	9
2.3. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.....	10
3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ.....	10
3.1. Методи навчання.....	10
3.2. Рекомендована література.....	10
3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті.....	11
4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ	11

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 4 із 14	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених розпорядженнями №071/роз. від 10.07.2019 р., №088/роз. від 16.10.19 та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Заплановані результати

Дисципліна «Економіка цивільної безпеки» – загально-університетська дисципліна циклу вільного вибору студента підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю «Управління у сфері цивільного захисту».

Метою викладання дисципліни є: підвищення рівня професійної компетентності слухачів, поглиблення знання щодо основ економіки напрямів цивільного захисту, формування необхідних умінь і навиків з питань організації системи економіки цивільної безпеки, планування та фінансування заходів з питань цивільного захисту населення, об'єктів економіки і територій від надзвичайних ситуацій.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- навчитись методам планування та фінансування заходів з питань цивільного захисту населення, об'єктів економіки і територій від надзвичайних ситуацій;
- вивчити порядок надання фінансової допомоги та схеми опрацювання звернень щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету;
- навчитись методам створення та накопичення матеріальних резервів при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та їх використання при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі **компетентності**:

- розуміти повноваження центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту;
- знати основи планування та управління заходами і діяльністю у сфері цивільного захисту;
- вміти прогнозувати та оцінювати соціально-економічні наслідки надзвичайних ситуацій;
- аналітично мислити;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 5 із 14	

- розуміти процеси створення, збереження і раціонального використання матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання надзвичайним ситуаціям;
- проводити економічні розрахунки, пов'язані із заходами щодо запобігання надзвичайним ситуаціям на об'єкті господарювання та можливими втратами внаслідок дії вражаючих факторів надзвичайних ситуацій;
- організовувати взаємодію з відповідними державними органами влади для забезпечення належного захисту.
- аналізувати розроблення і виконання науково-технічних програм, спрямованих на запобігання надзвичайним ситуаціям.

Міждисциплінарні зв'язки: Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін: правові основи організації та забезпечення цивільного захисту за ОКР «бакалавр»; система державного управління та місцеве самоврядування, теорія систем та системного аналізу за ОКР «магістр» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: управління в кризових ситуаціях, державне регулювання діяльності у сфері цивільного захисту.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме:

- навчального модуля **№1 «Економічне обґрунтування зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій (НС)»;**
- навчального модуля **№2 «Прогнозування і оцінка соціально-економічних наслідків НС»;**

кожен з яких є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль №1 «Економічне обґрунтування зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій (НС)»

Тема 1.1. Цілі, завдання та сутність економіки цивільного захисту

Вступ до дисципліни. Визначення термінів. Принцип максимально можливого, економічно обґрунтованого зменшення ризику виникнення НС. Основні завдання державної системи цивільного захисту з прогнозування і оцінки соціально-економічних наслідків НС. Міжнародні правові основи цивільного захисту. Міжнародне співробітництво в сфері ліквідації надзвичайних ситуацій.

Тема 1.2. Оцінка антропогенного впливу на навколишнє середовище, транскордонній діяльності та економічно-географічного розміщення населеного пункту (регіону)

Комплексний підхід до оцінки небезпек та загроз, їх взаємозв'язаний характер. Розширення транскордонної економічної діяльності, активізація міжнародних

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 6 із 14	

перевезень транспортом та антропогенна діяльність як фактор збільшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Тема 1.3. Прогнозування і планування у економіці цивільного захисту

Прогнозування та його роль у економіці цивільного захисту. Методи прогнозування і планування в економіці цивільного захисту.

Розробка на регіональному рівні економічних механізмів регулювання діяльності щодо зниження ризиків та зменшення масштабів надзвичайних ситуацій на базі нових інформаційних технологій. Види планування в економіці цивільного захисту. Плани та програми соціально-економічного розвитку.

Тема 1.4. Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту у сфері економіки цивільного захисту

Державна політика у сфері економічного і соціального розвитку. Визначення потреби в фінансових та матеріально-технічних ресурсах органів та підрозділів цивільного захисту. Формування та реалізація заходів державної політики щодо впровадження інженерно-технічних заходів цивільного захисту.

Тема 1.5. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності аварійно-рятувальних служб

Склад та основні завдання сил цивільного захисту. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності аварійно-рятувальних служб. Заходи з евакуації.

Тема 1.6. Навчання населення керівного складу та фахівців діям у надзвичайних ситуаціях

Формування культури безпеки життєдіяльності населення. Навчання учнів, студентів та дітей дошкільного віку. Навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту.

Тема 1.7. Забезпечення техногенної безпеки

Віднесення міст та суб'єктів господарювання до відповідних груп і категорій цивільного захисту. Забезпечення техногенної безпеки на небезпечних об'єктах. Фінансування витрат у порядку та обсягах, необхідних для повного і якісного забезпечення вимог техногенної безпеки.

Модуль №2 «Прогнозування і оцінка соціально-економічних наслідків НС»

Тема 2.1. Прогнозування соціально-економічних наслідків НС

Збирання та аналітичне опрацювання інформації про надзвичайні ситуації. Прогнозування можливості виникнення надзвичайної ситуації та її масштабів. Прогнозування й оцінка соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій. Визначення на основі прогнозу потреби в матеріально-технічних і фінансових ресурсах. Спостереження, оцінка і прогнозування санітарно-епідемічної обстановки на території України. Організація оперативного контролю радіоактивного, хімічного та інших видів забруднення у зонах надзвичайних ситуацій.

Тема 2.2. Забезпечення пожежної безпеки

Відомча пожежна охорона. Місцева пожежна охорона.

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 7 із 14	

Тема 2.3. Фінансування та проведення відновлювальних робіт

Організація і порядок виконання заходів при загрозі або виникненні надзвичайних ситуацій. У режимі підвищеної готовності. У режимі надзвичайної ситуації. у режимі надзвичайного стану. Керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Тема 2.4. Відшкодування матеріальних збитків та надання допомоги постраждалим внаслідок надзвичайної ситуації

Проведення відновлювальних робіт. Цільова мобілізація. Соціальний захист постраждалих. Проведення розрахунків щодо фінансового та матеріального забезпечення. Відшкодування матеріальних збитків постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій. Забезпечення житлом постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій.

Тема. 2.5. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів цивільного захисту

Нормативно – правове забезпечення порядку проходження служби цивільного захисту та їх загальні положення. Організація відбору та вивчення кандидатів на посади рядового і начальницького складу. Порядок укладення контракту про проходження служби цивільного захисту.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 8 із 14	

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Економічне обґрунтування зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій (НС)»		<u>2</u> семестр				1 семестр			
1.1	Цілі, завдання та сутність економіки цивільного захисту	6	2		4	10	2		8
1.2	Оцінка антропогенного впливу на навколишнє середовище, транскордонній діяльності та економічно-географічного розміщення населеного пункту (регіону)	6		2	4	10		2	8
1.3	Прогнозування і планування у економіці цивільного захисту	8	2	2	4	10	2		8
1.4	Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту у сфері економіки цивільного захисту	6	2		4	8			8
1.5	Матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності аварійно-рятувальних служб	6		2	4	8			8
1.6	Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях	7	2	1	4	8			8
1.7.	Модульна контрольна робота №1	4		1	3				
Усього за модулем №1		43	8	8	27	54	4	2	48

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 9 із 14	

Модуль №2 «Прогнозування і оцінка соціально-економічних наслідків НС»		<u>2</u> семестр				2 семестр			
2.1	Прогнозування соціально-економічних наслідків НС	8	2	2	4	8			8
2.2	Забезпечення пожежної безпеки	6		2	4	6			6
2.3	Фінансування та проведення відновлювальних робіт	6	2		4	6			6
2.4	Відшкодування матеріальних збитків та надання допомоги постраждалим внаслідок надзвичайної ситуації	8	2	2	4	8		2	6
2.5	Фінансове та матеріально-технічне забезпечення заходів цивільного захисту	8	2	2	4	8	2		6
2.6	Модульна контрольна робота №2	11	1	1	9				
Усього за модулем №2		47	9	9	29	36	2	2	32
Усього за навчальною дисципліною		90	17	17	56	90	6	4	80

2.2. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

Даний вид робіт передбачає самостійне вивчення студентами окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів та доповідей.

Метою даного виду робіт є поглиблене вивчення предмета, розвиток творчої самостійності студентів, опануванням науковим апаратом.

Основними цілями проведення даного виду роботи є:

- забезпечити педагогічні умови для поглиблення і закріплення знань, набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься на самостійного опрацювання;

- спонукати студентів до творчого та наукового обговорення найбільш складних питань навчального курсу;

- оволодіння методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються, та формування умінь і навичок до здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 10 із 14	

2.3. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової семестрової контрольної роботи, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми та доводиться до відома студентів

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни “Економіка цивільної безпеки” передбачається проведення лекційних та практичних занять з відпрацюванням навиків зі розрахунків матеріально-технічного забезпечення заходів цивільного захисту, а також самостійну роботу слухачів. Практичні заняття проводяться у спеціально обладнаній аудиторії.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Кодекс цивільного захисту України
- 3.2.1. Конституція України, ПВР від 28.06.96 , ВВР № 30
- 3.2.1. Закон України „Про вищу освіту” (1067-17).
- 3.2.4. Закон України Про освіту
- 3.2.5. Закон України Про професійну освіту
- 3.2.6. Закон України «Про аварійно-рятувальні служби»
- 3.2.7. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про об’єкти підвищеної небезпеки»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>
- 3.2.8. ЗАКОН УКРАЇНИ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв’язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20>
- 3.2.9. РОЗПОРЯДЖЕННЯ КМУ від 25 березня 2020 р. № 338-р «Про переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим надзвичайної ситуації» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/338-2020-%D1%80>
- 3.2.10. УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ «Про Концепцію захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій»
https://ips.ligazakon.net/document/U284_99
- 3.2.11. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / В.О. Васійчук, В.Є Гончарук, С.І. Качан, С.М. Мохняк.- Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2010.- 417с.

Допоміжна література

- 3.2.12. Країни-донори ООН внесуть 424 млн. дол. до Центрального фонду реагування на надзвичайні ситуації. [Електронний ресурс] // Новини РБК-Україна. – Режим доступу : <http://www.rbc.ua/ukr/newsline/show/>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 11 із 14	

3.2.13. Міжнародна діяльність ДСНС України
<https://www.dsns.gov.ua/ua/Mizhnarona-diyalnist.html>

3.2.14. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про національну безпеку України»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>

3.2.15. Шудренко І. В. Цивільний захист : навч. посіб. / І. В. Шудренко. – Житомир : Житомирський національний агроекологічний університет, 2014. – 248 с. http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/3473/1/Tsyvilnyi_zakhyst.pdf

3.2.16. ПОСТАНОВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ від 26 червня 2013 р. № 444 Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF>

3.2.17. Постанова КМ України від 5 жовтня 1992 р. N 562 Про Порядок відшкодування шкоди особам, які постраждали від надзвичайних обставин <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-92-%D0%BF>

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.2.18. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>

3.2.19. http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/3473/1/Tsyvilnyi_zakhyst.pdf

3.2.20. <https://www.dsns.gov.ua/ua/Mizhnarona-diyalnist.html>

3.2.21. <http://www.rbc.ua/ukr/newsline/show/>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мах кількість балів		Вид навчальної роботи	Мах кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
2 семестр					
Модуль № 1 «Економічне обґрунтування зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій (НС)»			Модуль № 2 «Прогнозування і оцінка соціально-економічних наслідків НС»		
Виконання завдань на знання теоретичного матеріалу	10	20	Виконання завдань на знання теоретичного матеріалу	10	10
Виконання та захист практичних робіт	20	30	Виконання та захист практичних робіт	20	20
Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше	18	–	Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 студент має набрати не менше	18	–

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 12 із 14	

			Підсумкова семестрова контрольна робота	-	20
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	—	Виконання модульної контрольної роботи №2	20	—
Усього за модулем №1	50	50	Усього за модулем №2	50	50
Усього за модулями №1, №2				100	
Семестровий диф. залік				100	
Усього за дисципліною				100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та залікової рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./A, 87/Добре/B, 79/Добре/C, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка цивільної безпеки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 07.01.03-01-2020
		Стор. 14 із 14	

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				